

**‘N TEOLOGIES-
HERMENEUTIESE
ONDERSOEK
NA DANIËL 1 EN 2**

deur

MARIUS NEL

voorgelê ter vervulling van die vereistes vir die graad

PHILOSOPHIAE DOCTOR

in die vak

OU TESTAMENT

aan die

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

PROMOTOR: PROF D J HUMAN

2000

OPSOMMING

Die Daniëlverhale (Dan 1-6) vertel van 'n Jood en sy drie vriende wat tydens die regering van koning Jojakim deur die Babiloniese koning in ballingskap weggevoer word. Die vier Jode word gekies om as Babiloniese hofamptenare opgelei te word. Deur die ingrype van hul God word hulle aan die koningshof aangestel (Dan 1). Die res van die verhale (Dan 2-6) vertel van hul wedervaringe aan die hof.

Navorsers het deur die eeue aanvaar dat die boek in die sesde eeu ontstaan het, en oor werklike historiese figure handel. In veral sekere geloofsgemeenskappe is die verhale (Dan 1-6) as historiese vertellings en die visioene (Dan 7-12) as profesieë geïnterpreteer.

Mettertyd het navorsers besef dat die boek in die tweede eeu v.C. ontstaan het, teen die agtergrond van die krisis waarin Antiochus IV Epifanes die Joodse volk met sy helleniseringsbeleid gedompel het. Dié krisis gee aanleiding tot die Makkabese opstand, wat uiteindelik tot die onafhanklikheid van die Joodse volk lei. Die belangrikste rede vir die feit dat die boek in die tweede eeu ontstaan het, is die talle historiese onakkuraathede wat in die boek voorkom. Sodra die skrywer nader aan die gebeure van die tweede eeu beweeg, is haar historiese gegewens baie meer korrek.

Wanneer die Daniëlboek as 'n tweede eeuse werk gelees word, stel dit egter vrae oor die teologiese waarde daarvan. Het die boek teologiese betekenis as dit nie letterlik waar is nie? Die moderne geskiedsbekouing word deur positiewisme gekenmerk, wat die gesag van die Bybel aan die feitelike korrektheid en historiese betroubaarheid daarvan ondergeskik stel. Wat in hierdie studie voorgestel word, is dat die verhale los van die moderne geskiedenisbeeld, vanuit die moderne literatuurwetenskap ondersoek en geïnterpreteer word.

Ander kwessies rondom die ontstaan van die Daniëlverhale vra ook aandag. Wie is die skrywer van die boek? Die skrywer(s) of redakteur(s) kom uit die kringe wat deur die boek as die *maskilim* bekend gestel word (Dan 12:3). Dit sluit aan by die skrywer se doel: sy vertroos haar lesers met die vertelling hoe vier Jode in ballingskap beginselvas aan God getrou gebly het, en hoe God hulle seën. Sy gebruik die ballingskap as analogie vir die situasie waarin haar lesers leef, en moedig hulle aan om hulle teen die eise van Antiochus IV se helleniseringsbeleid te verset.

Die Daniëlfiguur speel ook in tekste binne en buite die Bybel 'n rol. Daniël is 'n legendariese karakter wat deur antieke vertellers as toonbeeld van regverdigheid en wysheid gebruik is. Talle verhale rondom dié karakter was binne die ou Nabye Ooste in omloop. Sommige van dié verhale is in die apokriewe byvoegings tot die Daniëlboek opgeneem. Die tweede eeuse skrywer van die Daniëlboek gebruik die legendariese karakter, en herinterpreteer enkele verhale om haar doel te dien: om 'n verhaal van bemoediging aan haar lesers te bring.

Die Daniëlboek kom in die Massoretiese kanon onder die Geskrifte (*Ketubim*), en in ander tradisies onder die Profete (*Nebi'im*) voor. Die eerste lesers van die boek het die boek binne die wysheidstradisie geplaas. Hulle het geweet dat die boek 'n legendariese karakter as hoofrolspeler het. Wat die boek as profesie aanbied, is geskiedenis. Haar doel daarmee was om haar lesers te oortuig dat as God die geheime van die toekoms kan openbaar, dit beteken dat Sy oor die hele wêreld regeer. Sy besluit oor die toekoms.

Latere lesers, wat deur die vertalers van die boek verteenwoordig word, het die boek egter saam met die Profeteboeke verklaar.

Die vraag na die *genre* van die Daniëlverhale lei tot 'n debat waarin daar steeds nie konsensus bestaan nie. Die oorwegende tendens is om die verhale as hofverhale te beskryf, wat oor hofgeskille (Dan 2, 4 en 5) en uitredding (Dan 3 en 6) handel. Daniël 1 dien as inleiding tot die Daniëlboek deur die karakters en temas aan die orde te stel.

Die Daniëlboek staan dikwels as 'n apokaliptiese geskrif bekend. Die Daniëlvisioene, wat die droomuitleg van Daniël 2 insluit, skep 'n geskiedenisbeeld wat soms in apokaliptiese literatuur voorkom. Geskiedenis word pessimisties beskou, en deur 'n radikale ingrype van God beëindig. Die res van die verhale deel egter nie die apokaliptiese eienskappe wat die visioene kenmerk nie.

Die studie volg voorts 'n literêr-historiese benaderingswyse. In dié metode-pluralisme komplimenteer sinchroniese en diachroniese insigte mekaar om 'n beter beeld van die teologiese waarde van die bybelse teks te vorm.

Die studie ondersoek Daniël 1 en 2 eksemplaries om die waarde van die literêr-historiese benaderingswyse om bybelse tekste te ontsluit aan te toon. Die literêr-historiese benaderingswyse bestaan uit drie elemente. Eerstens onderneem die studie 'n struktuur-analitiese ondersoek na die teks, aan die hand van twee ontledings. Hier gebruik die studie Propp se model om die teks funksioneel te ontled. Daar word ook 'n semiotiese ontleding van die teks gemaak, met die doel om die narratiewe funksies en kwalifikasies wat die intrige bepaal te identifiseer. Die beskrywing van funksies en kwalifikasies stel die navorser in staat om pertinente transformasies asook semiotiese vierkante te beskryf. Wanneer die pertinente transformasies en semiotiese vierkante beskryf is, kan die teologiese waardes wat die skrywer oordra daaruit afgelei word. Tweedens doen die studie 'n detail-analise van die teks waarin diachroniese en sinchroniese insigte geïntegreer word. Derdens vat die studie die resultate saam in terme van 'n narratologiese sintese, aan die hand van die verteller, agtergrond, karakters, intrige en stylelemente.

In Daniël 1 word Daniël en sy vriende gekies om as hofamptenare opgelei te word. Die koning voorsien die kwekelinge van kos, as deel van die eis tot totale lojaliteit wat aan die kwekelinge gestel word. Daniël weier om hom met die koningskos te verontreinig. Sy besluit is godsdienstig gemotiveer. Die God wat Jerusalem in Nebukadnesar se hand gegee het (Dan 1:2) beloon Daniël en sy vriende vir hul getrouheid deur wysheid en insig aan hulle te gee, en aan Daniël die vermoë om drome uit te lê (Dan 1:17). Dié eienskappe is nodig om as hofamptenare aangestel te word. Die koning bevind die vier Jode tien maal beter as hul eweknieë (Dan 1:20). Met haar vertelling demonstreer die skrywer vir haar geïmpliseerde lesers die belang om getrou aan God te bly.

In Daniël 2 het die Babiloniese koning kort na sy troonbestyging drome, wat sy onsekerheid oor sy politieke toekoms demonstreer. Hy weier om aan die wyse manne die droom te openbaar, omdat hy die droom vergeet het of sy adviseurs se integriteit toets. Hy eis dat hulle die droom openbaar en die uitleg gee. Die wyse manne bely dat hulle dit nie kan doen nie, en die koning veroordeel hulle en hul families tot die dood. Die hoof van die laksmanne soek na Daniël en sy vriende om hulle dood te maak. Daniël verkry uitstel by die koning om die droom te openbaar, bid saam met sy vriende en loof God as hy die droom en

uitleg in 'n nagvisioen ontvang. Hy openbaar die droom aan die koning, en gee ook die uitleg. Die droom handel oor 'n beeld wat vier aardse koninkryke verteenwoordig. 'n Steen tref die beeld en vernietig dit. Die steen is die koninkryk van God. Die koning is so bly oor die uitleg dat hy offers aan Daniël bring, alhoewel die uitleg die val van die Babiloniese ryk aankondig. Die verhaal eindig as die koning Daniël en sy drie vriende in hoë poste aanstel. Die skrywer gebruik haar verhaal om aan te dui dat God konings aanstel en afdank, en dat Sy die toekoms openbaar aan wie Sy wil (Dan 2:28, 47). Sy regeer soewerein oor die geskiedenis. En Sy sorg dat haar volk, Israel, uiteindelik die heerskappy van die wêreld oorneem wanneer Sy alle ander menslike koninkryke vernietig (Dan 2:44-45).

Die Daniëlskrywer dra twee oortuigings aan haar lesers oor. Sy beklemtoon dat God soewerein regeer. Nie net in Jerusalem nie, maar ook in Babel. En sy lê klem op gelowiges se verantwoordelikheid. Hulle word opgeroep om beginselvas en getrou aan God te lewe deur die bepalings van haar Wet na te kom. Selfs al moet hulle die hoogste prys betaal.

SUMMARY

The first part of the book of Daniel (Dan 1-6) consists of tales of a Jew and his three friends who were taken into exile by the Babylonian king, Nebuchadnezzar, during the reign of king Jehoiakim of Judah. The four Jews were chosen to be trained as Babylonian court officials. God gave them the necessary wisdom to be appointed at court (Dan 1). The rest of the tales (Dan 2-6) records their experiences in the service of the foreign court.

Through the ages researchers accepted that the book of Daniel originated in the sixth century, and that its tales were about real historical figures. The tales (Dan 1-6) were interpreted in some faith communities as historical narratives and the visions (Dan 7-12) as prophecies.

In time researchers realized that the book had its origin in the crisis in which Antiochus IV Epiphanes plunged the Jews in Judea with his policy of compulsory hellenization. This crisis led to the Maccabean revolt, as well as the political and religious independence of the Jewish nation. The most important reason for the fact that the book originated in the second century is found in the observation that the book contains many historical inaccuracies. These inaccuracies clear up as the writer wrote about the events of his own day, the second century.

Important theological questions are raised when the book of Daniel is read as a second century creation. Does the book have intrinsic theological meaning if it is not literally true? The modern view of history is characterized by positivism that subordinates the authority of Scriptures to the factual and historical reliability and soundness of biblical texts. This study suggests that the tales be read and interpreted in terms of the science of literature.

Other questions are also raised by a late date of origin. Who was the writer of the book? The writer(s) or compiler(s) of the book came from the circles known as the *maskilim* (Dan 12:3). They called for loyalty to the Jewish God in the face of the demands put by the policy of hellenization. The writer of the book of Daniel wanted to encourage his listeners with the narrative of four Jews who honored God in exile, and how God rewarded them. He used the exile as an analogy for the situation in which his readers lived, and he encouraged them to resist Antiochus IV's policies because these policies clashed with their religious and cultural beliefs and customs.

The figure of Daniel is found in biblical as well as non-biblical texts. Daniel is a legendary character that had been used by ancient narrators as a paragon of righteousness and wisdom. Many tales were told in the old Middle East about this figure. Some of these tales found their way into the apocryphal additions to the book of Daniel. The writer of the second century used this legendary figure and reinterpreted some of the stories for his own aim: to encourage his people to remain faithful and steadfast.

In the Massoretical canon the book of Daniel is found under the Writings (*Ketubim*) and in other traditions under the Prophets (*Nebi'im*). The first readers of the book interpreted it in the wisdom tradition as they interpreted the other books found in the Writings. They knew that the main character in the book was a legendary figure and that the book's "prophecies" were actually history. The aim of the writer in writing history as prophecy was to persuade his readers to believe that if God could reveal the mysteries of the

future, He would also be able to rule over the world. He decided over the future. Later on the book was interpreted with the prophetic books.

What is the *genre* of the book of Daniel? No consensus has been reached on this question. Most researchers describe the book as court tales, concerned with court conflicts (Dan 2, 4 and 5) and deliverance (Dan 3 and 6). Daniel 1 introduces the characters and themes that determine the rest of the tales and visions.

The book of Daniel is known as an apocalyptic book. The visions in the book creates a view of history found also in some other apocalyptic works. History is seen pessimistically, with God making an end to it all when He sets up His new kingdom. The interpretation of the dream according to Daniel 2 shares this view. The other tales (Dan 2-6) have no apocalyptic features.

The study uses a literary-historical approach in the interpretation of the text. Synchronic and diachronic insights complement each other to form a better view of the theological value of the biblical text.

Daniel 1 and 2 are investigated to demonstrate the value of the literary-historical approach to interpret biblical texts. The literary-historical approach consists of three elements, a structural, historical and narratological analysis of the text. First, a structural investigation is being done by using Propp's model to analyze the text functionally, followed by a semiotic analysis to identify the functions and qualifications in the text. The description of functions and qualifications is necessary to describe the text's pertinent transformations as well as its semiotic squares. The description of the pertinent transformations and semiotic squares enables the researcher to formulate the theological values or convictions which the writer wished to convey to his readers. In the second place, synchronic and diachronic insights are integrated in a detailed analysis of the text. And lastly the results of the study are concluded in a narratological synthesis, in terms of the narrator, setting, characters, plot and style.

In Daniel 1 Daniel and his friends are chosen to be trained as court officials. The king provides the apprentices with his own food, as part of his demand for absolute loyalty to his kingdom. Daniel decides not to defile himself with the king's food. His decision is religiously motivated. God who gave Jerusalem into the hand of Nebuchadnezzar (Dan 1:2) rewards Daniel and his friends for their faithfulness with wisdom and insight. He gives Daniel the ability to interpret dreams and visions (Dan 1:17). These characteristics are necessary to be appointed as court officials. The king evaluates the apprentices and finds the four Jews ten times better than the other young men (Dan 1:20). With his narrative the writer demonstrates to his implied readers the importance to stay faithful to God.

In Daniel 2 the Babylonian king has dreams shortly after being enthroned. The dreams demonstrate his political insecurity. He decides not to tell his wise men the contents of the dream because he forgot the dream or because he wants to test the integrity of his advisors. He demands that they tell him the dream as well as its interpretation. The wise men confess that they are unable to do what the king demands from them, and the king condemns them and their families to death. The leader of the executioners looks for Daniel and his friends to kill them. Daniel asks the king for time to reveal the dream and prays with his friends. He praises God when he receives the revelation of the dream and interpretation in a night vision. He tells the king what the contents of the dream were and interprets it. The king dreamed of a statue that represents four human kingdoms. A stone hits the statue and destroys it. The stone is the kingdom of God.

The king is so glad at the interpretation that he orders his servants to offer to Daniel even though Daniel ironically announces the fall of the Babylonian kingdom. The narrative ends where the king appoints Daniel and his friends in important positions. The writer uses his narrative to emphasize that it is God who appoints and dethrones kings. He reveals the future (Dan 2:28, 47). He rules sovereignly over the world. And He cares for His people. Israel is to rule over the whole earth when God will destroy all kingdoms (Dan 2:44-45).

The writer of the book of Daniel conveyed two convictions to her readers. She emphasized the sovereign rule of God, not only in Jerusalem but also in Babylon. And she emphasized the responsibility of the faithful. They are called to keep the commandments of the Law faithfully, even if it would cost them their lives.

VOORWOORD

My belangstelling in die Daniëlboek het uit 'n gedoseerde meestersgraad onder leiding van prof W S Prinsloo ontstaan. Die studie het gehandel oor die aktualisering van die Ou Testament. Ek het in 1997 'n skripsie oor die visioene van Daniël 7-12 onder leiding van dr James Kritzinger voltooi.

Ek is dank aan prof Dirk Human verskuldig. Hy het baie ure aan die vorming van die studie en proefskrif spandeer, en altyd met die grootste geduld. Hy is 'n baie besondere mens.

In die volksmond staan Daniël as 'n profeet bekend. Die kerk het deur die eeue die verhale wat oor hom handel letterlik geïnterpreteer. En sy visioene is as profesieë oor die toekoms geïnterpreteer. Dit word steeds so in die Pinkstertradisie gedoen. Reeds in die derde eeu n.C. het Porfirie egter goeie redes aangevoer dat die boek in die tweede eeu v.C. ontstaan het. Vandag is daar min navorsers wat nie aanvaar dat die boek as 'n reaksie op Antiochus IV Epifanes se vervolging ontstaan het nie.

Die probleem is egter dat die kerk deur die eeue nie geduld het dat argumente aangevoer word dat die verhale nie historiese vertellings, en die visioene nie profesieë is nie. Dié argumente sou die gesag bedreig wat die kerk aan die Skrif heg. En dit het die kerk nie toegelaat nie. In hierdie studie toon ek aan dat dit hoegenaamd nie geloofsbedreigend is om die Daniëlboek as 'n tweede eeuse werk te beskou, wat handel oor 'n legendariese figuur wat die geskiedenis as profesie beskryf nie. Wanneer die boek as 'n literêre werk geïnterpreteer word, ontsluit dit belangrike teologiese insigte wat vir die predikingstaak groot waarde het.

Ek poog om wat taalgebruik betref inklusief te wees, deur die vroulike vir onbepaalde persone in hoofstukke 1, 3 en 5 te gebruik, en die manlike in alternatiewe hoofstukke. Dit geld ook van die gebruik van God as persoon. Dit word in reaksie op my kerklike tradisie gedoen wat vrouens met eksklusief manlike taal tot ondergeskiktheid verkneg.

Ek dra die studie aan Pieter en Petro Swart op, wat dit finansieel moontlik gemaak het. En aan Mariet en Marinus, wat my nog elke keer bygestaan en ondersteun het. Dolf Coertzen het geglo dis nog 'n keer moontlik!

INHOUDSOPGAWE

Opsomming	ii
Summary	v
Voorwoord	viii

HOOFSTUK 1: INLEIDING

1.1	Aktualiteit	1
1.2	Probleemstelling	2
1.3	Hipotese	5
1.4	Afbakening van studieveld	5
1.5	Metodiek: literêr-historiese benaderingswyse	6
1.5.1	Struktuur-analise	8
1.5.1.1	Funksionele ontleding	9
1.5.1.2	Semiotiese ontleding	10
1.5.1.2.1	Beginsels waarop semiotiese ontleding berus	10
1.5.1.2.2	Werkswyse van semiotiese ontleding	12
1.5.1.2.2.1	Verdeling in lees- en perikoopeenhede	12
1.5.1.2.2.2	Identifisering van funksies en kwalifikasies	12
1.5.1.2.2.3	Beskrywing van pertinente transformasies	12
1.5.1.2.2.4	Vorming van die semiotiese vierkante	13
1.5.1.2.2.5	Oordrag van waardes of oortuigings	14
1.5.1.2.2.6	Identifisering van narratiewe programme	14
1.5.2	Detail-analise	17
1.5.3	Narratologiese sintese	19
1.5.3.1	Inleidende opmerkings	19
1.5.3.1.1	Storie en diskoers	19
1.5.3.1.2	Die Bybel as verbeeldingswerk	19
1.5.3.1.3	Riglyne	20
1.5.3.1.4	<i>Genre</i>	21
1.5.3.1.5	Waarheid in vertellings	22
1.5.3.1.6	Die Bybel as Skrif, en as literatuur	22
1.5.3.2	Elemente in die vertelling	23
1.5.3.2.1	Verteller	23
1.5.3.2.1.1	Geïmpliseerde en werklike skrywer	23
1.5.3.2.1.2	Geïmpliseerde skrywer en verteller	24
1.5.3.2.1.3	Verteller en vertelde	24

1.5.3.2.1.4	Beperkte kennis en alwetendheid	24
1.5.3.2.1.5	Gesigspunt	25
1.5.3.2.1.6	Dubbelsinnigheid en ironie	26
1.5.3.2.1.7	Vlakke van gesigspunte	27
1.5.3.2.1.8	Verteller breek die raamwerk	27
1.5.3.2.1.9	Aanduiders van karakters se gesigspunt	28
1.5.3.2.1.10	Etiese standpunt	29
1.5.3.2.1.11	Leser se deelname aan die verhaal	30
1.5.3.2.2	Agtergrond	30
1.5.3.2.2.1	Temporele agtergrondgegewens	31
1.5.3.2.2.2	Ruimtelike agtergrondgegewens	33
1.5.3.2.2.3	Sosiale agtergrondgegewens	34
1.5.3.2.3	Karakters	35
1.5.3.2.3.1	Inleiding	35
1.5.3.2.3.2	Karaktertipes	36
1.5.3.2.3.3	Statiese en dinamiese karakters	38
1.5.3.2.3.4	Tegnieke in die sketsing van karakters	38
1.5.3.2.3.4.1	Beskrywing van karakters	38
1.5.3.2.3.4.2	Karakters se innerlike lewe	39
1.5.3.2.3.4.3	Karakters se woorde en dade	40
1.5.3.2.3.4.4	Kontraste	41
1.5.3.2.3.4.5	Karakters se sosiale status	42
1.5.3.2.3.4.6	Daniël as karakter	42
1.5.3.2.3.4.7	Simpatie, empatie en antipatie	43
1.5.3.2.4	Intrige	44
1.5.3.2.4.1	Kern en satalliete	44
1.5.3.2.4.2	<i>Analepses en prolepses</i>	44
1.5.3.2.4.3	Kousaliteit	45
1.5.3.2.4.4	Konflikanalise	45
1.5.3.2.4.5	Protagonis en antagonis	46
1.5.3.2.4.6	Kleiner narratiewe eenhede	46
1.5.3.2.4.7	Frekwensie van gebeure	47
1.5.3.2.4.8	Ironie en intrige	48
1.5.3.2.5	Styl	48
1.5.3.2.5.1	Letterlike en figuurlike interpretasie van tekste	49
1.5.3.2.5.2	Stylfigure	49
1.5.3.2.5.3	Stappe in interpretasie van vertelling	50
1.5.3.2.5.4	Skrywer se narratiewe patrone	51

1.6	Hoofstukindeling, ortografie en begripsverheldering	52
HOOFSTUK 2: FORSCHUNGSGESCHICHTE		
2.1	<i>Forschungsgeschichte</i> : aspekte van die literêr-historiese benaderingswyse	54
2.1.1	Struktuur-analise	54
2.1.2	Historiese kritiek	57
2.1.3	Narratologie	58
2.2	<i>Forschungsgeschichte</i> : inleidende vraagstukke	62
2.2.1	Ontstaan van die Daniëlverhale, en die Daniëlboek - Drie teorieë	62
2.2.2	Geskiedskrywing	66
2.2.3	Outeurskap	67
2.2.4	Kanoniese plasing	69
2.2.5	Die Daniëlfiguur binne ander tekste	71
2.2.5.1	Bybelse tekste	71
2.2.5.2	Buite-bybelse tekste	71
2.2.6	Literêre <i>genre</i>	73
2.2.6.1	Beskrywing van die <i>genre</i>	73
2.2.6.2	Wysheidsliteratuur	74
2.2.6.3	W L Humphreys	74
2.2.6.4	J J Collins	75
2.2.6.5	R R Wilson	78
2.2.6.6	P R Davies	79
2.2.6.7	G W E Nickelsburg	79
2.2.6.8	S Niditch en R Doran	80
2.2.6.9	Gevolgtrekking	83
2.2.7	Daniëlverhale in 'n apokaliptiese boek	83
2.2.8	<i>Sitze im Leben</i>	86
2.2.8.1	Ballingskapsituasie: sesde eeu	86
2.2.8.2	Makkabeërsituasie: tweede eeu	91
2.3	Slot	98

HOOFSTUK 3: GOD BELOON GETROUHEID

3.1	Inleiding	99
3.2	Struktuur-analitiese bespreking	100
3.2.1	Funksionele ontleding	104
3.2.1.1	Ontleding aan die hand van Aarne-Thompson-tipes	104
3.2.1.2	Ontleding aan die hand van Propp se tipering	107

3.2.2 Semiotiese ontleding	111
3.2.2.1 Verdeling in leeseenhede	111
3.2.2.2 Funksies en kwalifikasies	112
3.2.2.3 Pertinente transformasies	113
3.2.2.4 Rolspelers	113
3.2.2.5 Intrige	114
3.2.2.6 Semiotiese vierkante	115
3.2.2.7 Oordrag van waardes of oortuigings	116
3.2.2.8 Narratiewe programme	117
3.2.2.9 Verskillende narratiewe binne die vertelling	119
3.2.2.10 Temas	123
3.2.2.11 Karakters	125
3.3 Detail-analise	126
3.3.1 Nebukadnesar verower Jerusalem, en voer die tempelskatte weg – verse 1-2	126
3.3.2 Die koning soek jongmanne wat in sy hof kan dien – verse 3-7	133
3.3.3 Daniël neem hom voor om hom nie te verontreinig nie – verse 8-16	141
3.3.4 God beloon Daniël se getrouheid – vers 17	147
3.3.5 Die Jode slaag die toets – tien maal beter! – verse 18-20	148
3.3.6 Daniël dien die konings tot Kores aan bewind kom – vers 21	149
3.4 Narratologiese sintese	151
3.4.1 Verteller	151
3.4.2 Agtergrond	155
3.4.2.1 Temporele gegewens	156
3.4.2.2 Ruimtelike gegewens	157
3.4.2.3 Sosiale gegewens	158
3.4.3 Karakters in die verhaal	159
3.4.4 Intrige	162
3.5 Slot	164

HOOFSTUK 4: TWEE MAGTE IN OPPOSISIE – NEBUKADNESAR *VERSUS* GOD

4.1 Inleiding	165
4.2 Struktuuranalitiese bespreking	166
4.2.1 Funksionele ontleding	171
4.2.1.1 Agtergrond	172
4.2.1.2 Orde van verhale	172
4.2.1.3 Die moeilike taak	172

4.2.1.4	Straf	173
4.2.1.5	Daniël op die toneel	173
4.2.1.6	Ontsluiting	174
4.2.1.7	Beloning	174
4.2.1.8	Proppiaanse funksies	175
4.2.1.9	Karakterrolle	177
4.2.1.10	God se rol in die verhale	178
4.2.1.11	Herhaling	179
4.2.2	Semiotiese ontleding	182
4.2.2.1	Verdeling in leeseenhede	182
4.2.2.2	Temas	182
4.2.2.3	Pertinente transformasies	185
4.2.2.4	Verskillende narratiewe binne die vertelling	186
4.2.2.5	Binêre opposisies	187
4.2.2.6	Intrige	190
4.2.2.7	Semiotiese vierkante	192
4.2.2.8	Aktansiële model	192
4.2.2.9	Waardes en oortuigings	193
4.3	Detail-analise	194
4.3.1	Die koning droom, en roep die wyses en vra raad - verse 1-3	195
4.3.2	Die wyses vra dat die koning die droom vertel - verse 4	200
4.3.3	Die koning vra dat die wyse manne die droom ook moet vertel – verse 5-6	203
4.3.4	Die wyses vra vir ‘n tweede keer dat die droom vertel word – vers 7	204
4.3.5	Die koning dring aan dat die wyses die droom ook moet openbaar – verse 8-9	205
4.3.6	Die wyses erken dat hulle nie kan nie – verse 10-11	205
4.3.7	Die koning beveel dat alle wyses gedood word – verse 12-13	206
4.3.8	Daniël vra hoekom die wyse manne doodgemaak moet word – verse 14-15	208
4.3.9	Daniël vra uitstel, en versoek sy vriende om saam met hom te bid – vers 16	209
4.3.10	Daniël ontvang die uitleg, en prys God – verse 17-23	210
4.3.11	Daniël vra Arjok om hom na die koning te neem – vers 24	217
4.3.12	Arjok noem vir die koning dat hy iemand het wat die droom kan uitleg – vers 25	218
4.3.13	Die koning vra Daniël of hy die droom kan uitleg – vers 26	219
4.3.14	Daniël erken: niemand kan die droom uitleg nie, maar God kan – verse 27-28	219
4.3.15	Daniël vertel die inhoud van die droom– verse 29-36	221
4.3.16	Daniël verklaar die droom – verse 37-45	229
4.3.17	Die koning vereer Daniël en erken dat Daniël se God die grootste is – verse 46-47	237
4.3.18	Die koning vereer Daniël, sowel as sy drie vriende – verse 48-49	239

4.4	Narratologiese sintese	241
4.4.1	Die verteller	243
4.4.2	Agtergrond	247
4.4.2.1	Temporele gegewens	248
4.4.2.2	Ruimtelike gegewens	249
4.4.2.3	Sosio-kulturele gegewens	250
4.4.3	Karakters	250
4.4.4	Intrige	252
4.4.5	Kenmerkende skrywerstyl	254
4.5	Slot	255

HOOFSTUK 5: SINTESE

5.1	Inleiding	257
5.1.1	Vraagstelling	257
5.1.2	Waarheidsvraag	257
5.1.3	Literêr-historiese benaderingswyse	257
5.2	<i>Forschungsgeschichte</i>	258
5.2.1	Aspekte van die ontwikkeling van literêr-historiese studies	258
5.2.2	<i>Forschungsgeschichte</i> van inleidende kwessies	258
5.2.2.1	Datering	258
5.2.2.2	Ontstaanskringe	259
5.2.2.3	Bybelse en buite-bybelse verwysings	259
5.2.2.4	Geskiedenisbeeld	259
5.2.2.5	Daniël in kanon	260
5.2.2.6	<i>Genre</i>	260
5.2.2.7	<i>Sitze im Leben</i>	261
5.3	God beloon getrouheid	261
5.3.1	Inleiding	261
5.3.2	Doel	262
5.3.3	Inhoud	262
5.3.4	Propiaanse ontleding	263
5.3.5	Semiotiese ontleding	263
5.3.6	Narratiewe program	264
5.3.7	Intrige	264
5.3.8	Skrywer	265
5.3.9	Karakters	265

5.4 Twee magte in opposisie – Nebukadnesar versus God	266
5.4.1 <i>Genre</i>	266
5.4.2 Funksionele ontleding	266
5.4.3 Proppiaanse ontleding	266
5.4.4 Semiotiese ontleding	267
5.4.5 Intrige	267
5.4.6 Historiese plasing	268
5.4.7 Herhaling	268
5.4.8 Aramees	268
5.4.9 Loflied	269
5.4.10 Beeld	269
5.4.11 Gesigspunt	271
5.4.12 Ironie	271
5.4.13 Teologiese stelling	271
5.5 Slot	272

ADDENDA

Addendum 1: Hoofstuk 1

1.1 Aarne-Thompson se verhaaltipes	273
1.2 Proppiaanse funksies van die heroïese feëverhaal	274
1.3 Rolle in die heroïese feëverhaal	275

Addendum 2: Hoofstuk 2

2.1 Die Daniëlboek as apokaliptiese literatuur	276
2.1.1 Inleiding	276
2.1.2 Wat is apokaliptiek?	278
2.1.2.1 Kenmerke van apokaliptiek	279
2.1.2.2 Onderskeidinge	280
2.1.2.3 <i>Genre</i>	281
2.1.3 Waar kom apokaliptiek vandaan?	283
2.1.3.1 Profesie en apokaliptiek	283
2.1.3.2 Wysheid en apokaliptiek	284
2.1.3.3 Geskiedenisbeeld	285
2.1.3.4 Wysheidsliteratuur	286
2.1.3.5 Diskontinuiteite tussen profesie en apokaliptiek	287
2.1.3.6 F M Cross en P D Hanson	288
2.1.3.7 Besware teen Hanson	292
2.1.3.8 Gevolgtrekkings	293
2.1.3.9 Pseudonimiteit	294

2.1.3.10	Tweede eeuse apokaliptiese literatuur	295
2.1.3.11	Moderne mens en apokaliptiek	296
Addendum 3: Hoofstuk 3		
3.1	Daniël 1 – Verdeling in leeseenhede	298
3.2	Daniël 1 – Verdeling in perikoopeenhede	299
3.3	Daniël 1 – Analise van leeseenhede in funksies en kwalifikasies	299
Addendum 4: Hoofstuk 4		
4.1	Daniël 2 – Verdeling in leeseenhede	301
4.2	Daniël 2 – Verdeling in perikoopeenhede	305
4.3	Daniël se loflied - Analise volgens leeseenhede en tematiese herhaling	306
4.4	Droom van die beeld, en uitleg van die droom – Analise in leeseenhede en perikoopeenhede	306
4.5	Daniël 2 – Analise aan die hand van pertinente transformasies	308
Lys van geraadpleegde werke		312